

Briuselis, 2023 m. gegužės 23 d.
(OR. en)

9481/23

SOC 323
EMPL 209
ECOFIN 443

PRANEŠIMAS

nuo:	Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Socialinės konvergencijos sistemos nustatymas Europos semestre – Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto pagrindinės gairės

Delegacijoms pridedamos Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto pagrindinės gairės dėl socialinės konvergencijos sistemos, kurios grindžiamos jungtinės Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto darbo grupės ataskaita.

Pagrindinės gairės buvo priimtos laikantis parengiamųjų komitetų darbo tvarkos taisyklių 2023 m. gegužės 12 d. bendrame posėdyje, rengiantis 2023 m. birželio 12 d. įvyksiančiam Tarybos (užimtumas, socialinė politika, sveikata ir vartotojų reikalai) posėdžiui.

Visas ataskaitos tekstas pateikiamas dok. 9481/23 ADD 1.

Socialinės konvergencijos sistemos nustatymas Europos semestre

Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto pagrindinės gairės

Ivadas

1. **Aukštynkryptė socialinė konvergencija yra vienas iš pagrindinių Sąjungos tikslų, įtvirtintų Europos socialinių teisių ramstyje – tai ES vadovai dar kartą patvirtino 2021 m. gegužės 8 d. Porto deklaracijoje.** Kaip nustatyta 2019–2024 m. ES strateginėje darbotvarkėje, ramsčio įgyvendinimas turėtų būti vienas iš pagrindinių prioritetų ES ir nacionaliniu lygmenimis, deramai atsižvelgiant į atitinkamą kompetenciją ir subsidiarumo bei proporcingumo principus. Šiame kontekste Europos semestras – kaip ES ekonominės, fiskalinės, užimtumo ir socialinės politikos koordinavimo ir priežiūros sistema pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo – atlieka vieną iš pagrindinių vaidmenų remiant ramsčio įgyvendinimą valstybėse narėse.

2. **Užimtumo komitetas (EMCO) ir Socialinės apsaugos komitetas (SAK) svarstė, kaip sustiprinti Europos semestro socialinį aspektą vadovaudamiesi pirmininkaujančių Prancūzijos, Čekijos ir Švedijos suteiktais įgaliojimais** ir atsižvelgdami į Belgijos ir Ispanijos iniciatyvą nustatyti socialinio disbalanso procedūrą, pristatytą 2021 m. spalio mėn. EPSCO tarybos posėdyje. 2022 m. gegužės 16 d. EMCO ir SAK nuomonėje¹ pabrėžta, kad reikia atlikti tolesnį konceptualų ir analitinį darbą, susijusį su pagrindiniais iniciatyvos aspektais, ir pažymėta, kad valstybių narių nuomonės dėl galimos jos pridėtinės vertės skiriasi. Šių pagrindinių gairių, grindžiamų priede pateiktu visu ataskaitos tekstu, tikslas – informuoti Tarybą apie 2022 m. spalio mėn.–2023 m. gegužės mėn. atliktą nuodugnesnį nagrinėjimą siekiant nustatyti, kokiais būdais galima sustiprinti semestro socialinį aspektą, atsižvelgiant į nuomonėje anksčiau išdėstytus požiūrius.
3. **2022 m. rugsėjo mėn. EMCO ir SAK susitarė įsteigti specialią jungtinę darbo grupę, kuriai pavesta toliau nagrinėti jų nuomonėje, skirtoje 2022 m. birželio mėn. EPSCO tarybai, nurodytus klausimus.** 2022 m. spalio mėn.–2023 m. kovo mėn. darbo grupė, kurią sudaro 21 valstybės narės² ir Komisijos atstovai, surengė tolesnes metodines ir bandomąsias diskusijas dėl to, kaip naujoji sistema galėtų būti struktūrizuota ir veikti. Bandomosiose diskusijose remtasi įvairiais Komisijos tarnybų³ parengtais pozicijos dokumentais dėl bendros struktūros ir fiktyviais dokumentais, taip pat keliais sekretoriato pranešimais, ir siekta aptarti fiktyvius, bet realistiškus pavyzdžius, kad būtų galima nustatyti dalyvaujančių valstybių narių nuomones.

¹ Dok. 9222/22.

² Dalyvavimas darbo grupėje buvo savanoriškas. Prašymus būti grupės narėmis pateikė šios valstybės narės: BE, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LU, LT, LV, MT, NL, PL, PT, SI, SK.

³ Kad padėtų bandomosiose diskusijose, Komisijos tarnybos parengė specialius dokumentus, kuriuose pateikiama pavyzdžių, kaip kiekviename etape būtų galima įgyvendinti socialinės konvergencijos sistemą. Parengti dokumentai – tai naujo *Bendros užimtumo ataskaitos* skirsnio pavyzdys, *socialinės konvergencijos ataskaitos* pavyzdys, *konkrečiai šaliai skirtų rekomendacijų (KŠSR)* fiktyvus teisės aktas, kurio konstatuojamosiose dalyse pateikta nuoroda į naująją sistemą, taip pat fiktyvios *Tarybos išvados dėl socialinės konvergencijos Sąjungoje*.

Išnagrinėję darbo grupės parengtą ataskaitą ir atsižvelgiant į jų Rodiklių pogrupių diskusijų rezultatus, EMCO ir SAK pritaria toliau išdėstytoms išvadoms ir kartu pripažįsta skirtingą valstybių narių pritarimo lygį:

Galimos socialinės konvergencijos sistemos apibrėžtis ir taikymo sritis

4. **Socialinės konvergencijos sistemos nustatymas visų pirma gali suteikti galimybę per metinį semestro ciklą atlikti labiau struktūrizuotą ir išsamesnę užimtumo ir socialinių pokyčių nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis analizę**, visų pirma remiantis metodika, taikoma bendroje užimtumo ataskaitoje pateiktiems socialinių rodiklių suvestinės pagrindiniams rodikliams. Tokia sistema suteiktų pridėtinės vertės analizuojant bendrą riziką ir iššūkius, kylančius aukštynkryptei socialinei konvergencijai Sąjungoje, ir užtikrinant geresnį jų matomumą. Tai neturėtų tapti pernelyg didele papildoma administracine našta ir galėtų prisidėti prie tolesnio komitetų stebėsenos priemonių modernizavimo.

Galimas integravimas į Europos semestra

5. **Atsižvelgiant į pirmiau nurodytą tikslą ir nedarant poveikio politiniam susitarimui dėl socialinės konvergencijos sistemos nustatymo, Komisija pagal tą sistemą atliktų dviejų etapų analizę**. Pirma, savo metiniame pasiūlyme dėl bendros užimtumo ataskaitos Komisija, remdamasi socialinių rodiklių suvestinės pagrindinių rodiklių išvadų aiškinimu, įvertintų, ar visose valstybėse narėse kyla bendra *rizika* aukštynkryptei socialinei konvergencijai, ir nustatytų, kurių valstybių narių atveju reikia tolesnio nagrinėjimo. Po to Komisijos tarnybos paskelbtų socialinės konvergencijos ataskaitas dėl tų valstybių narių, kurios, kaip nustatyta, susiduria su rizika aukštynkryptei socialinei konvergencijai. Ataskaitos apimtų nuodugnesnį konkrečioms šalims skirtą nagrinėjimą, kurio tikslas – nustatyti, ar Sąjungoje kyla realių *iššūkių* aukštynkryptei socialinei konvergencijai.

6. **Pasiūlyme dėl bendros užimtumo ataskaitos pateiktoje pirmojo etapo analizėje dabartinė socialinių rodiklių suvestinei taikoma metodika turėtų būti papildyta kriterijais⁴, pagal kuriuos būtų nustatoma bendra *rizika* aukštynkryptei socialinei konvergencijai atskirose valstybėse narėse, dėl kurios reikėtų atlikti išsamesnę analizę. Taikant šiuos kriterijus būtų apibendrinti atskirų suvestinės pagrindinių rodiklių rezultatai ir jais būtų grindžiamas pradinis bendros galimos rizikos aukštynkryptei socialinei konvergencijai kiekvienoje valstybėje narėje vertinimas. Nors taikant paprastus kriterijus galima užtikrinti platesnį supratimą, susijusį su metiniu valstybių narių nustatymu, keli delegatai pažymėjo, kad vertinant riziką aukštynkryptei socialinei konvergencijai reikėtų ilgesnio laikotarpio perspektyvos, todėl tai turėtų būti laikoma pasirinktų kriterijų elementu.**
7. **Komisijos tarnybų socialinės konvergencijos ataskaitose atliekama antrojo etapo analizė būtų grindžiama išsamiais kiekybiniais ir kokybiniais faktiniais duomenimis ir tinkamu politikos veiksmų, kurių nacionaliniu lygmeniu imtasi siekiant pašalinti nustatytą riziką aukštynkryptei socialinei konvergencijai, nagrinėjimu.** Visų pirma Komisija naudotųsi ne tik socialinių rodiklių suvestinės rezultatais, bet ir visomis semestro kontekste sutartomis stebėsenos priemonėmis ir analizės sistemomis, kurias, kai tinkama, papildytų kokybinė informacija ir nacionaliniai šaltiniai. Tai apimtų, *inter alia*, rodiklių absoliučių tendencijų vidutinės trukmės laikotarpiu analizę, pažangą siekiant 2030 m. nacionalinių užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo tikslų, taip pat kitų atitinkamų ES rodiklių duomenis (įskaitant Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane Europos Komisijos pasiūlytus socialinių rodiklių suvestinės antrinius rodiklius). Atsižvelgiant į kitas konkrečioms šalims skirtas analizes, atliekamas platesnės semestro sistemos kontekste, svarbu užtikrinti dvišales konsultacijas su valstybėmis narėmis dėl jų socialinės konvergencijos ataskaitų prieš jas paskelbiant ir papildomumą su šalių ataskaitomis, kurios bus paskelbtos vėlesniame semestro ciklo etape.

⁴ Remdamiesi darbo grupėje aptartais išsamiais imitaciniais modeliais, delegatai būtų linę pritarti metiniam nustatymui, kuriose valstybėse narėse reikia atlikti išsamesnę nagrinėjimą pagal iš anksto nustatytą ribinę vertę, remiantis i) socialinių rodiklių suvestinės pagrindinių rodiklių, kurie atitinkamais metais priskiriami „kritinių rodiklių“ arba „rodiklių, kurie turi būti stebimi“ kategorijoms, skaičiumi ir ii) rodiklių, kurių vertės du kartus iš eilės pablogėjo pagal jų suskirstymą į kategorijas bendroje užimtumo ataskaitoje, skaičiumi.

8. **Socialinės konvergencijos ataskaitomis galėtų būti naudojamos kaip EMCO ir SAK metinės daugiašalės priežiūros veiklos pagrindas, siekiant informuoti Tarybą apie iššūkius aukštynkryptės socialinės konvergencijos srityje.** Socialinės konvergencijos sistemos integravimas į daugiašalės priežiūros veiklą galėtų paskatinti bendrą supratimą apie iššūkius aukštynkryptės socialinės konvergencijos srityje ir susijusius politikos veiksmus, atsižvelgiant į gilesnę konkrečios šalies perspektyvą. Remiantis darbo grupėje aptartais imitaciniais modeliais, keli delegatai sutinka, kad tokia integracija taip pat galėtų suteikti galimybę racionalizuoti ir stabilizuoti komitetų atliekamo priežiūros darbo metodą, smarkiai nepadidinant administracinės naštos⁵.
9. **Remdamiesi daugiašalės priežiūros veiklos išvadomis, dauguma delegatų pritartų tam, kad būtų priimtos naujos Tarybos išvados dėl socialinės konvergencijos Sąjungoje, kurias kasmet birželio mėn. turėtų priimti EPSCO taryba.** 2022 m. birželio mėn. pateiktoje nuomonėje jau buvo pabrėžta, kad Komitetai palankiai vertina „*tikslą išlaikyti subalansuotą atsižvelgimą į Europos semestro užimtumo, socialinius, ekonominius ir fiskalinius aspektus sustiprinant EPSCO tarybos vaidmenį jo valdyme*“. Naujoms Tarybos išvadoms pritariantys delegatai pabrėžė, kad, pripažįstant pagal socialinės konvergencijos sistemą padarytas išvadas, tokios Tarybos išvados gali padidinti Europos semestro socialinio aspekto politinį matomumą ir prisidėti prie užimtumo ir socialinių rezultatų gerinimo nacionaliniu ir ES lygmenimis. Keli delegatai vis dar reiškė susirūpinimą dėl dokumentų, kurie turi būti parengti Tarybai Europos semestro kontekste, skaičiaus ir pasisakė už supaprastintą metodą, pabrėždami, kad kiekvieno dokumento tikslas turi būti aiškus.

⁵ 2020–2023 m. EMCO ir SAK kasmet pritaikė savo daugiašalės priežiūros metodą, kad būtų atsižvelgta į struktūrinius Europos semestro pokyčius. Socialinės konvergencijos sistemos integravimas į daugiašalės priežiūros veiklą suteiktų galimybę socialinės konvergencijos ataskaitoje nagrinėjamus valstybių narių atvejus aptarti viename posėdyje dėl visų iššūkių. Palyginti su pastaraisiais metais taikytais metodais, tai galėtų sumažinti konkrečioms šalims skirtų peržiūrų skaičių.

10. **Iššūkių nustatymas pagal socialinės konvergencijos sistemą neturėtų automatiškai ar tiesiogiai paskatinti teikti pasiūlymus dėl konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų.** Tiek, kiek konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų teisės aktuose minima aukštynkryptė socialinė konvergencija Sąjungoje, juose turėtų būti atitinkamų nuorodų į naująją sistemą, kuri yra analitinis pagrindas.

Atsižvelgdami į pirmiau minėtas išvadas ir išnagrinėję priede pateiktą ataskaitą, 2023 m. gegužės 12 d. komitetai užbaigė vertinimą, kaip sustiprinti Europos semestro socialinį aspektą galbūt nustatant socialinės konvergencijos sistemą:

11. **EMCO ir SAK palankiai vertina Komisijos tarnybų pasiūlytą pozityvų naratyvą dėl „Socialinės konvergencijos sistemos“ (vietoje „Socialinio disbalanso procedūros“), kuria siekiama geriau nustatyti ir įvertinti riziką ir iššūkius, kylančius aukštynkryptei socialinei konvergencijai Sąjungoje.** Apskritai valstybių narių pozicijos lyg ir atspindi platų sutarimą dėl pagrindinės sąvokos – aukštynkryptės socialinės konvergencijos, sistemos struktūros semestre, taip pat dėl techninių funkcijų, kurios galėtų būti naudojamos nustatant, kurių valstybių narių atveju reikia išsamesnio nagrinėjimo. Šiomis aplinkybėmis dauguma valstybių narių palankiai vertintų Komisijos įgyvendinamą dviejų etapų analitinį metodą, kurio išvados būtų aptariamoms komitetams vykdant daugiašalę priežiūros veiklą, kad būtų galima informuoti Tarybą apie socialinės konvergencijos padėtį Sąjungoje, ir šios išvados būtų apsvarstomos pasiūlyimuose dėl konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų.

12. **Socialinės konvergencijos sistemos nustatymo pridėtinė vertė buvo atidžiai tikrinama, o valstybių narių pritarimo lygis skyrėsi.** Komisijos tarnybos ir dauguma valstybių narių atkreipė dėmesį į labiau struktūrizuotos užimtumo ir socialinių pokyčių stebėsenos sistemos naudą, taip pat į galimybę suintensyvinti EPSCO komitetų metinę daugiašalės priežiūros veiklą, daugiau dėmesio skiriant socialinei konvergencijai poveikį darantiems iššūkiams, ir apsvarstyti analizės, atliekamos naudojant socialinių rodiklių suvestinę ir jai taikomą bendroje užimtumo ataskaitoje naudojamą metodiką, techninius patobulinimus. Be to, dauguma valstybių narių pabrėžė naudą, susijusią su užimtumo ir socialinių iššūkių politinio matomumo didinimu, taip pat geresniu socialinės konvergencijos padėties Sąjungoje supratimu.
13. **Vis dėlto kai kurioms valstybėms narėms tebėra neaišku, ar socialinės konvergencijos sistema reikšmingai pagerintų iššūkių nustatymą, atsižvelgiant į galimą administracinės naštos riziką.** Šiame kontekste buvo pabrėžta, kad vienas iš pagrindinių prioritetų yra atnaujintos pastangos modernizuoti šiuo metu peržiūrimas komitetų stebėsenos priemonės, ypač jei bus susitarta dėl socialinės konvergencijos sistemos nustatymo. Kai kurios valstybės narės taip pat pažymėjo, kad nors EPSCO komitetų daugiašalės priežiūros darbui gali būti naudingas integravimas į sistemą, gali prireikti pagerinti koordinavimo lygį, kurio reikia nacionaliniu lygmeniu, kad būtų galima išsamiai aptarti iššūkius aukštynkryptės socialinės konvergencijos srityje, ir jis turi būti išbandytas praktikoje.

14. **Galimas socialinės konvergencijos sistemos nustatymas turėtų atitikti integruotą Europos semestro požiūrį, išdėstytą Komisijos pasiūlymuose dėl reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos.** Nors 2023 m. balandžio mėn. Komisijos pateiktais pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų suteikiamas naujas pagrindas būsimai priežiūrai, nes nustatomi nacionaliniai vidutinės trukmės fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuose derinama fiskalinė, reformų ir investicijų politika ir metinės pažangos ataskaitos pažangai stebėti, jais nėra keičiami pagrindiniai metinio Europos semestro ciklo bruožai. Socialinės konvergencijos sistema neketinama kištis į makroekonominio disbalanso procedūrą ir dėl jos neturėtų būti keičiama procedūra ir tame procese naudojami rodikliai. Galima nauja socialinės konvergencijos sistema atitiktų integruotą požiūrį į politikos priežiūrą semestro kontekste ir prisidėtų prie tvirtesnio ir veiksmingesnio politikos koordinavimo. Ja būtų siekiama įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį ir užtikrinti integruotą Europos semestro pobūdį, kaip nustatyta 2023 m. balandžio 26 d. Komisijos pasiūlymuose dėl ekonomikos valdymo sistemos. Visų pirma Komisijos atliekama išsamesnė konkrečių šalių iššūkių darbo rinkos, įgūdžių ir socialinėje srityse analizė ir intensyvesnė EPSCO tarybos ir jos patariamųjų komitetų daugiašalės priežiūros veikla pagal naująją socialinės konvergencijos sistemą taip pat padėtų, kai tinkama, sustiprinti Komisijos svarstymų dėl galimų pasiūlymų dėl konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų analitinį pagrindą ir padėtų valstybėms narėms formuoti politiką labiau integruoto semestro kontekste.